

Panna Maria a advent

Zvěstování

Cyklus I. „Ježíšův příběh“, katecheze 11.

Materiál vytvořilo © Katechetické středisko AP 2022 (Lenka Jeřábková)

Cíl:

Děti se seznámí s příběhem Zvěstování, znají o něm základní fakta a umí jej zařadit jak do cyklu liturgického roku, tak i do kontextu Nového zákona. Seznámí se s modlitbou Zdravas Maria a její souvislostí s novozákonními texty. Témata chápou v kontextu adventní doby a umí přiměřeně tyto obsahy reprodukovat.

Na příkladu života Panny Marie jako celku a zvláště příběhu zvěstování přijímají Marii jako vzor člověka, který s důvěrou spolupracuje s Bohem. Osvojují si otevřenost tomuto postoji a v přiměřené míře jej jsou schopny aplikovat ve vlastním životě a ve vztahu ke svému okolí. Trpělivost a důvěru pojmají jako důležitou součást vlastní přípravy na oslavu Ježíšova narození.

Seznam použitých materiálů a literatury:

J. Plačková, E. Muroňová, H. Baránková: Poznáváme Boží lásku. Metodika k pracovním listům náboženské výchovy pro 2. třídu ZŠ. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2004.

Čekání s Marií – „Neboj se, Maria“. Duha č. 8, 2007/2008.

T. Dowley. Školní průvodce Biblií. Praha: Česká biblická společnost, 1994.

J. Musset. Kniha o Bibli – Nový zákon. Praha: Albatros, 1991.

L. Rocková. Světem Bible – obrazový průvodce. Praha: Česká biblická společnost, 2011.

<https://zpevník.proscholy.cz/>

<https://www.muzeumprahy.cz/vzdelavani-muzeum-on-line/>

Pomůcky ke katechezi:

- Podle potřeby vytištěné adventní písničky pro zahájení setkání;
- Pomůcka „Adventní větvy“ k **úvodní aktivitě**;
- **Katecheze**: biblický text ke čtení, vytištěný Výkladový list ve formátu A3, psací potřeby, svíčka, kvízová hra Znalec adventu
- **Doplňkové aktivity**:
  - Venkovní pohybová hra: křída, kamínky;
  - Jak vypadalo Zvěstování: vytištěné postavy Marie a anděla pro všechny, nůžky, větší kartóny, výtvarné potřeby podle vlastního výběru;
  - Madona ze Staroměstské radnice: pracovní listy pro každého účastníka, psací a výtvarné potřeby podle zvoleného pracovního listu.

Vlastní poznámky ke katechezi:

Scénář:

Úvodní – **DOPORUČENÁ** – aktivita (cca 15 minut)

Modlitba či zahájení setkání dle zvyklostí skupiny.

Lze využít i vhodné písně – možnost zařazení do programu dle potřeby

- Čtyři adventní svíce (MH 36)
- Poslal Bůh anděla (MH 199)
- Panno blahoslavená (Kancionál 104)
- Rodičko Boží vznešená (Kancionál 117)

Úvodní diskuse. Slouží jednak k uvedení do tématu, neméně důležitá je však také pro reflexi, jak děti prožívají adventní dobu.

- *Aktualizujeme pro děti téma advent: Potkáváme se po týdnu, sedm dalších dní je pryč, ale my pořád na něco čekáme, co to je? (oslava Vánoc – Ježíšova narození). Určitě se na Vánoce už nějak připravujete – jakým způsobem? Necháme děti chvíli povídat o vánočních přípravách doma a ve škole, rozhovor směřujeme podle potřeb skupiny k osobní přípravě a prožívání adventu. Pokud skupina pracuje s nějakou adventní pomůckou (kalendářem, adventní cestou), využijeme ji na tomto místě.*
- *Rozhovor ukončíme v následujícím smyslu: O tom, co se dělo před Ježíšovým narozením, jsme si už povídali. Setkali jsme se při četbě Bible i s některými důležitými postavami a vyprávěli si, jaký byl jejich úkol. Pojďme si teď vyzkoušet, co jsme si z Nového zákona zapamatovali.*

Biblická rozcvička „Adventní věty“ (pomůcka Adventní věty – lístky se jmény a odkazy vytiskneme na barevný papír, lístky s texty kvůli čitelnosti na bílý). Aktivita předpokládá, že děti jsou již seznámeny s biblickými postavami a umí se alespoň částečně orientovat v Bibli.

- *Děti mohou pracovat buď samostatně, nebo ve skupinách či dvojicích. Cílem aktivity je připomenout pomocí citátů některé adventní postavy, jejich příběhy či akcenty, které jsou pro toto období důležité. Nejdříve dáme skupině k dispozici lístky citátů, které si společně (případně po dvojicích nebo každý sám) přečteme. Poté poskytneme nápovědu – lístky se jmény; děti mají správně přiřadit lístky k sobě. V závěru aktivity vyhodnotíme, jak úspěšně se skupina úkolu zhostila, případně okomentujeme, proč jsou dané věty pro advent důležité.*

Lístky s biblickými odkazy slouží jako doplněk: pokud děti nejsou schopny citáty přiřadit, mohou biblické odkazy vyhledat a z nich zjistit, které postavy se týkají. Aktivitu lze v případě nedostatku času prodloužit tím, že děti nejprve přiřadí k biblickému odkazu příslušný text, poté teprve dostanou lístky se jmény a mohou zkusit, jestli si zapamatovaly, komu příslušný citát patří.

Na tuto aktivitu navážeme informací, že jedné, a to té nejdůležitější adventní postavě, věnujeme dnešní setkání. Nesdělujeme však, o koho jde, i kdyby tuto postavu děti pojmenovaly.

Panna Maria v adventu – Zvěstování (cca 20 minut)

Po úvodní aktivitě si s dětmi sedneme do kruhu a navážeme na předchozí aktivity.

Zahájíme vyprávění: Chystá se velká událost a v Izraeli se postupně šíří dobrá zpráva, že přichází ten, kdo zachrání všechny lidi. Kdo tuto zvěst šíří? (Proroci). *Připomeneme poté stručně téma lekce 8 „Bůh slibuje záchránce“.* Záchrana se tedy blíží a lidé stále trpělivě čekají... jedna osoba, která je v tomto příběhu velmi důležitá, se ale už brzo dozví, že je skutečně blízko. Kdo to je? (Maria).

Kdo je vlastně Maria? *Dáme prostor pro brainstorming dětem a ptáme se na jakékoliv informace, které o ní vědí. Výsledky můžeme zapisovat a následující body zdůraznit nebo je dodat.* Maria byla obyčejná židovská dívka z Nazareta, která ještě netušila, jak důležitý úkol pro ni Bůh má. *Můžeme stručně vyprávět o jejím životě na základně znalostí o běžném životě v Izraeli (viz seznam použitých materiálů a literatury, publikace jsou vhodné pro přímou práci ve skupině).* Jednou se jí ale stalo něco zvláštního. *Vyprávíme příběh Zvěstování, případně přečteme text z evangelia podle Lukáše z přílohy. Na závěr zapálíme bezpečně uprostřed kruhu svíčku jako symbol přicházejícího Ježíše.*

Pokračujeme v rozhovoru: Nejsou vám některá slova z toho, co jsme četli, povědomá? Jako bychom tu slyšeli začátek textu, který dobře známe. *Můžeme děti nechat zamyslet, pokud si na modlitbu Zdrávas Maria nevzpomenou, pojmenujeme ji.* Je to krásná modlitba, která se skládá z několika částí. *Děti dále doplní Výkladový list (první tři řádky).*

Mariin příběh ale setkáním s andělem nekončí: **vydává se na cestu.** *Můžeme se zeptat dětí, jak myslí, že se v Ježíšově době cestovalo, jak to Maria dokázala – lze zařadit libovolné reálie. Poté, pokud to prostor dovoluje, můžeme děti vyzvat, že také kousek půjdeme, jako Maria, a přesunout se do jiné části místnosti. Ale víme, kam Maria odešla? (Navštívit Alžbětu)*

Vyprávíme příběh navštívení, případně přečteme text z evangelia podle Lukáše z přílohy. Vzpomeňte si teď zase na modlitbu Zdrávas Maria: právě se tu objevila její další část. Vrátime dětem Výkladový list a necháme je doplnit druhou část (čtvrtý a pátý řádek). Maria se pak vrátila zpátky domů. *Vrátime se s dětmi zpět a posadíme se zase do kruhu.*

Ale ještě nám z textu modlitby něco zbývá... *Děti doplní chybějící část modlitby.* Tato slova už nepocházejí z evangelia, ale z tradice **církve.** Ta si Panny Marie **vází tak,** že ji jako **Ježíšovu matku prosí o přímmluvu.** *K poslední části katecheze využijeme tajenku z výkladového listu – v této chvíli ji děti musí sestavit.*

Právě jsme se dočetli, že Maria **zcela věřila** Bohu. Pojdme se teď zamyslet, jaké další **vlastnosti** musela Maria mít? *Opět postupujeme metodou brainstormingu, kdy přijímáme všechny návrhy, zdůrazníme však důvěru a trpělivost. Na závěr položíme otázku a dáme krátký čas na rozmyšlenou: Kdy my můžeme projevit důvěru a vůči komu – a jak se můžeme naučit být trpěliví? A to může být největší úkol na advent! Ukončíme krátkým sdílením.*

Závěrečná aktivita (10 minut)

Kvízová soutěž „Znalce adventu“ (viz příloha). Hraje se dle pravidel uvedených v materiálu, v této hodině už třetí kolo pro „znalce adventu 3. stupně“. Pokud nezbývá čas, aktivitu vynecháme.

Modlitba dle zvyklostí skupiny.

Rozdání **zápisových listů**, na něž si děti mohou nalepit získanou hvězdu „znalce adventu“, a **zakoření** setkání.

Případné doplňkové alternativy ke scénáři:

Adventní věnec – venkovní pohybová hra.

- **Příprava.** Na dostatečně velkém prostoru předem namalujeme křídou dva soustředné kruhy o průměru asi 6 metrů, vzdálené od sebe asi 40 cm. Ty budou představovat obrovský adventní věnec. Vyznačíme na něm začátek – start, čtyři adventní neděle a jesličky. Doprostřed „věnce“ pak nakreslíme ještě jeden menší kruh (cca 1 – 1,5 m v průměru). Ke každé adventní neděli připravíme hromádku asi deseti kamínků.
- **Hra.** Všechny děti vyběhnou současně (na znamení) ze STARTU k první adventní neděli. Každý hráč má za úkol hodit kamínek do středového kruhu. Pokud se mu to podaří, běží házet kamínek k druhé adventní neděli; pokud se mu to nepodaří, musí oběhnout celé kolo a zkoušet hodit podruhé ze stejné neděle jako předtím. Pak teprve může postoupit k další adventní neděli. Poté zkouší házet a obíhá kola až do chvíle, kdy dokáže z každé neděle do vnitřního kruhu kamínek hodit. Kdo to zvládne, doběhne k VÁNOCŮM a může se postavit vedle jesliček.

„Kdo jsem?“ – hra do místnosti.

Hra pomůže k procvičení charakteristik postav, o kterých se v dnešním úryvku o zvěstování mluvilo.

- Jeden hráč ze skupiny jde za dveře a ostatní se domluví, kým bude, až se vrátí. Když je zavolán dovnitř, zkouší zjistit, kým je, pomocí otázek. Může jich vymyslet celkem dvacet, ale musí na ně být možné odpovědět pouze „ano“ nebo „ne“ (tedy „Jsem muž?“ „Objevil jsem se v dnešním textu?“ apod.)
Doporučujeme několik kol „nanečisto“, než budeme zkoušet postavy, na které se chceme soustředit, aby hráči poté pracovali soustředěněji.

Jak vypadalo zvěstování?

- **Kreativní aktivita.** Z přílohy vytiskneme pro děti **postavy anděla a Panny Marie**. Děti je nalepí na pevnější papír a vystříhnou. Aby obě figurky stály, mohou je zasunout do naříznutých zátek od plastových lahví, do plastelíny nebo jiné modelovací hmoty.
- Poté děti mohou společně nebo každé zvlášť dotvořit **pozadí** – na pevnější papír namalovat, jak to asi vypadalo u Panny Marie doma, případně jak si samy představují, kde se zvěstování odehrálo. I tento obrázek je možné postavit stejným způsobem (2 – 3 body na upevnění). Celek může posloužit jako **dekorace** až do vánočních svátků, případně s ním lze pracovat jako s **loutkovým divadlem**.

Madona ze Staroměstské radnice

Rozvíjení znalostí mariánské ikonografie. Na souboru přiložených pracovních listů Muzea hlavního města Prahy lze s dětmi jednoduchým způsobem vést různé typy aktivit.

- Pracovní list 1 – **hledání rozdílů**. Zároveň můžeme dětem vysvětlit, jaká je symbolika jednotlivých prvků (koruna, žezlo, dítě na ruce atd.)
- Pracovní list 2 – různé typy **zobrazování Panny Marie** s jejím Synem, mariánská ikonografie.
- Pracovní list 3 – lze využít jako prosté omalovánky, případně objasnit **barevnou symboliku**.